ដំណាំត្រប់និង
វិធានការគ្រប់គ្រង

EGGPLANT
AND
ITS MANAGEMENTS

សៀវភៅណែនាំស្តីពីការដាំដុះ
និងវិធានការគ្រប់គ្រង

នាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្មនិងដំណាំរួមផ្សំ
មជ្ឈមណ្ឌលដំណាំបន្លែពិភពលោក

មាតិកាអត្ថបទ

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code: 247-019
Date:
Donated by:

អារម្ភកថា

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

I. សេចក្ដីផ្ដើម 1

II. ការដាំដុះដំណាំត្រប់ 4

III. អត្តសញ្ញាណសត្វល្អិតចង្រៃលើត្រប់ 14

ដង្កូវចោះត្រួយ 15
មមាច 26
រុយស 31
ទ្រីប 38
ចៃអាហ្វីដ 44
អណ្ដើកមាសស្លាបអុច 49
ដង្កូវមូរស្លឹក 55
ដង្កូវចោះដើម 59
កញ្ចៃរលាក 62
ម៉ៃត៍ពីងពាងក្រហម 65
ជំងឺស្លឹកតូច 70

IV. វិធានការចំរុះគ្រប់គ្រងកត្តាចង្រៃ 73

សទ្ទានុក្រម 81

ឯកសារយោង

អារម្ភកថា

បន្លែគឺជាប្រភពអាហារបត្ថម្ភដ៏មានសារៈសំខាន់បំផុតដែលផ្ទុកទៅដោយសារធាតុរ៉ែនិងវីតាមីនជាច្រើនសម្រាប់ទ្រទ្រង់សរីរាង្គកាយនិងជួយទប់ស្កាត់ជំងឺរាតត្បាតផ្សេងៗពិសេសសម្រាប់កុមារនិងស្ត្រី។ បន្លែគ្រប់ប្រភេទផ្តល់នូវសារៈសំខាន់មួយចំនួនដូចជា៖ បន្លែជាប្រភពចំណូលសម្រាប់គ្រួសារកសិករតូចតាចជនបទ បន្លែជួយទ្រទ្រង់ជីវិតប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងកង្វះសារធាតុសរីរាង្គ បន្លែមានសារៈសំខាន់ជួយរក្សាគុណភាពរបបអាហារនិងសុខុមាលភាពសង្គម និងបន្លែព្រៃសំបូរដោយសារធាតុចិញ្ចឹមមានប្រយោជន៍សម្រាប់ជនក្រីក្របរិភោគ។

ត្រប់ជាដំណាំបន្លែសំខាន់ក្នុងចំណោមបន្លែសំខាន់ៗនានានៅអាស៊ីដែលជាតំបន់ផលិតត្រប់ប្រមាណ៩០%លើពិភពលោក។ ត្រប់សំបូរដោយជីវជាតិរ៉ែ វីតាមីន និងជាតិសរសៃរក្នុងរបបអាហាររបស់មនុស្សពិសេសនៅរដូវវស្សាព្រមពេលដែលដំណាំដទៃទៀតពុំមានលទ្ធភាពផ្គត់ផ្គង់តំបន់ជនបទ និងតំបន់ទីប្រជុំជនក្រីក្រនានា។ បច្ចុប្បន្នមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាច្រើនដើម្បីដាក់ជំនួសការប្រើប្រាស់ថ្នាំគីមីហួសប្រមាណក្នុងការគ្រប់គ្រងសមាសភាពចង្រៃក្នុងផលិតកម្មដំណាំត្រប់។ ដោយសារតម្លៃនៃការប្រើប្រាស់ថ្នាំកសិកម្មកើនឡើងកាន់តែខ្លាំង បានធ្វើអោយដើមទុនផលិតកម្មក៏កើនឡើងដែរ នោះតម្លៃបន្លែកាន់តែកើនឡើងខ្ពស់មិនសមស្រប

ចំពោះអ្នកក្រីក្រ។ ម្យ៉ាងទៀតការប្រើប្រាស់ថ្នាំកសិកម្មមិនត្រឹមត្រូវ និងការបោះបង់ចោលសំណល់ថ្នាំមិនសមស្របគឺជាហានិភ័យខ្ពស់ចំពោះសុខភាពអ្នកដាំដុះផ្ទាល់ អ្នកបរិភោគ និងដាក់ទម្ងន់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់បរិស្ថានផងដែរ។ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាទាំងនេះ ទើបមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវជាច្រើនទាំងក្នុងនិងក្រៅប្រទេសតាមរយៈស្ថានីយ៍ពិសោធន៍ស្រាវជ្រាវ ដោយរួមសហការជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលដំណាំបន្លែពិភពលោក បានអភិវឌ្ឍន៍ និងផ្សព្វផ្សាយយុទ្ធសាស្ត្រអំពីវិធានការចំរុះគ្រប់គ្រងដំណាំ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យដង្កូវបំផ្លាញផ្លែ និងដើមត្រប់នៅអាស៊ីជាបន្តបន្ទាប់ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០០ មកម្លេះ។

បណ្តាកសិករទាំងឡាយក្នុងតំបន់បានទទួលយកវិធានការបែបនេះរួចជាស្រេច ពីព្រោះវាបានជួយកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតនិងកម្លាំងពលកម្មសម្រាប់ការដាំដុះដោយបានចូលរួមបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ និងនាំទៅរកកាលានុវត្តភាពនៃការបង្កើនផលិតកម្មដំណាំត្រប់។

វិធានការចំរុះគ្រប់គ្រងដំណាំបាននឹងកំពុងអនុវត្តន៍យ៉ាងទូលំទូលាយនៅតំបន់នៅអាស៊ី ហើយអាចយកទៅអនុត្តនៅតំបន់ផ្សេងៗទៀតលើដំណាំបន្លែសំខាន់ៗដទៃទៀតបាន។

សៀវភៅណែនាំសម្រាប់ការអនុវត្តន៍នេះបានផ្តល់ពត៌មានអំពីសត្វល្អិតនិងម៉ែត៌សំខាន់ៗដែលបំផ្លាញដំណាំត្រប់។ សៀវភៅ

នេះក៏បានពិពណ៌នានិងពិភាក្សាអំពីលក្ខណៈជីវៈសាស្ត្រនៃពូជសត្វល្អិត និងអមដោយរូបថតដែលបញ្ជាក់អំពីរោគសញ្ញានៃការបំផ្លាញដែលអាចឈានទៅកំណត់ពីលក្ខណៈនៃការបំផ្លាញ និងបញ្ហាជំងឺដែលកើតមានឡើង។

សៀវភៅណែនាំអំពីសត្វល្អិតនិងកណ្ដៀរចង្រៃលើដំណាំត្រប់ គឺជាជំនួយការអោយអ្នកជំនាញផ្សព្វផ្សាយ និងកសិករក្នុងការណែនាំអនុត្តន៍ផ្ទាល់នៅទីវាលដើម្បីកំណត់រកបញ្ហានិងស្វែងរក ឬ ចាត់វិធានការដោះស្រាយយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត។

ស្វ ខនឫទ្ធីគុណា
អគ្គនាយក
អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ Dr.S.Uthamasamy,

សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ អតីតបាណកសាស្ត្រ និងជានាយកអប់រំផ្សព្វផ្សាយនៃសាកលវិទ្យាល័យ Tamil Nadu India និង Dr.Syed Nurul Alam ជាមន្ត្រីវិទ្យាសាស្ត្រជាន់ខ្ពស់បាណកសាស្ត្រនៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវកសិកម្មបង់ក្លាដេសនៅ Gazipur ដែលបាន ជួយពិនិត្យនិងកែលំអសៀវភៅណែនាំអនុវត្តន៍នេះប្រកបដោយអត្ថន័យយ៉ាងល្អប្រសើរ។

សូមសំដែងនូវកតវេទិតាចំពោះការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុពីវេទិកាអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិចសម្រាប់បរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍន៍។

សូមសំដែងនូវអំណរគុណជូនចំពោះបណ្ឌិត J.D.H. Keatinge ជាអគ្គនាយកមជ្ឈមណ្ឌលដំណាំ បន្លែពិភពលោក និង Dr.Robert J. Holmer ជានាយកប្រចាំតំបន់អាស៊ីអគ្នេយ៍ ដែលបានជួយផ្តល់ជាឯកសារសម្រាប់ការរៀបរៀងជាសៀវភៅនេះឡើង។

សូមសំដែងនូវកតវេទិតាចំពោះការជួយគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ដែលបានគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការបោះពុម្ព និងក៏សូមសំដែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម នាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល ផែនការគណនេយ្យ និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិព្រមទាំងនាយកដ្ឋានសាករប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំដែលបានសម្របសម្រួលបកប្រែ

សម្រួល និងរៀបរៀងអោយកើតជាសៀវភៅនេះឡើងទុកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាប្រយោជន៍ទូទៅ ពិសេសសម្រាប់អ្នកដាំដុះ អ្នកផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម និងកសិករជនបទ។

ជាទីបញ្ចប់ក៏សូមសំដែងនូវអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះសហការីនិងក្រុមការងារនៃនាយកដ្ឋានសាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ ព្រមទាំងនាយកដ្ឋានជំនាញនានា នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្មដែលបានជួយផ្តល់ជារូបថតនិងសម្របសម្រួលលើការងារប្រមូលផ្តុំចងក្រង និងរៀបរៀងបោះពុម្ភអោយកើតជាសៀវភៅនេះឡើង។

I. សេចក្តីផ្តើម

ត្រប់(SolanummelongenaL.) ជាប្រភេទដំណាំមួយក្នុងចំណោមបន្លែសំខាន់ៗទាំង10លើពិភពលោក។ វាត្រូវបានដាំដុះលើផ្ទៃដីជាង 2លានហិចតានិងផលនៃផលិតកម្មសរុបជិត33លានតោនដែលក្នុងនោះ ចិនគឺជាប្រទេសដាំដុះត្រប់ច្រើនបំផុតលើពិភពលោកដែលរួមចំណែកជាងពាក់កណ្តាលនៃផ្ទៃដីដាំដុះសរុបលើលោកហើយឥណ្ឌាជាប្រទេសចំណាត់ថ្នាក់លេខពីរដែលមានផ្ទៃដីដាំដុះប្រហែល1/4នៃផ្ទៃដីដាំដុះសរុបលើពិភពលោក។ ឥណ្ឌូនេស៊ី អេហ្ស៊ីប ទួគី អ៊ីរ៉ាក់ និងហ្វីលីពីន ជាបណ្តាប្រទេសចំបងៗដែលដាំដុះដំណាំត្រប់។ ទ្វីបអាស៊ីរួមចំណែក 94% នៃផ្ទៃដីដាំដុះសរុបលើពិភពលោកដោយមានផលរួមចំណែកសរុប 92% (FAO 2007)។ ប្រទេសឥណ្ឌានិងបណ្តាប្រទេសក្នុងឥណ្ឌូចិនត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាមជ្ឈមណ្ឌលនៃដើមកំណើតដំណាំត្រប់យ៉ាងសំខាន់ (Vavilov 1951)។

ដំណាំត្រប់ជាដំណាំដែលសម្របខ្លួនបានយ៉ាងល្អទៅនឹងកំពស់ទឹកភ្លៀងនិងសីតុណ្ហភាពខ្ពស់។ម្យ៉ាងទៀតត្រប់ក៏ជាពពួកបន្លែមួយប្រភេទក្នុងចំណោមប្រភេទបន្លែមួយចំនួនដែលផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ក្នុងបរិស្ថានក្តៅសើម (Hanson et al. 2006)។ ផ្លែត្រប់ផ្ទុកនូវសារធាតុចិញ្ចឹមដូចជាជាតិសសៃសំរាប់របបអាហារប្រចាំថ្ងៃវីតាមីនបេវីតាមីនសេ វីតាមីនកា នីយ៉ាស៊ីន វីតាមីនបេ6 អាស៊ីតប៉ង់តូតេនិក ប៉ូតាស្យូម ដែក ម៉ាញ៉េស្យូម ម៉ង់កាណែស ផូស្វ័រ និងទង់ដែង (USDA 2009)។

សារធាតុចិញ្ចឹមទាំងឡាយណាដែលរួមចំណែកក្នុងអាហារប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាជនក្រីក្រគឺមានសារៈសំខាន់ជាពិសេសក្នុងពេលបន្លែដទៃទៀតមានការខ្វះខាត។

នៅតំបន់ត្រូពិចផលិតកម្មដំណាំត្រប់ប្រឈមមុខនឹងឧបសគ្គបំផ្លាញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីសំណាក់សត្វល្អិតនិងកណ្ដៀរចង្រៃមួយចំនួន។ កត្តាចង្រៃសំខាន់ៗរួមមាន ដង្កូវចោះត្រួយនិងផ្លែត្រប់ មមាច រុយស ទ្រីប ចៃអាហ្វីដ អណ្ដើកមាសស្លាបអ៊ុច ដង្កូវម្ទូរស្លឹក ដង្កូវចោះដើម កញ្ចែរ កណ្ដៀរ ពីងពាងក្រហម និងជំងឺអុចស្លឹកតូចៗ។ អ្នកដាំដុះទាំងឡាយពឹងផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងលើថ្នាំកសិកម្មដើម្បីការពារដំណាំត្រប់របស់ពួកគេ។ ឧទាហរណ៍ កសិករក្នុងតំបន់មួយចំនួននៃប្រទេសហ្វីលីពីនបានធ្វើការបាញ់ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតរហូតដល់56ដងក្នុងមួយរដូវដាំដុះ។ បរិមាណសរុបនៃថ្នាំពុលដែលប្រើប្រាស់ក្នុងដីមួយហិចតានៃដំណាំត្រប់គឺប្រហែល 41លីត្រ នៃថ្នាំពុលដែលមានស្លាកសញ្ញាខុសៗគ្នាដែលស្ថិតនៅក្នុងក្រុមថ្នាំពុលសំខាន់ៗទាំងបួន (Gapud and Canapi 1994; Orden et al. 1994)។ ក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដេស កសិករមួយចំនួនប្រើប្រាស់ថ្នាំពុលប្រហែល 180ដងក្នុងមួយរដូវដាំដុះ (SUSVEG-Asia 2007)។ ការប្រើប្រាស់ថ្នាំពុលខុសបច្ចេកទេសផ្ដល់នូវផលវិបាកលើបរិស្ថាន និងសុខភាពមនុស្សហើយបង្កើនចំណាយផលិតកម្មទៀតផង។ ការចំណាយលើថ្នាំពុលធៀបទៅនឹងការចំណាយផលិតកម្មសរុបគឺប្រមាណ 55% សំរាប់

ដំណាំត្រប់ ធៀបទៅនឹងដំណាំស្ពៃក្ដោប (49%) និង ប៉េងប៉ោះ(31%) ក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន (Orden et al. 1994) ហើយរួមចំណែក 40%-50% ក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដេស(SUSVEG-Asia 2007)។ កសិករជាច្រើនមានការរួញរាក្នុងការដាំដុះដំណាំត្រប់ដោយសារតែការចំណាយលើថ្នាំពុលទាំងនេះ។

សៀវភៅណែនាំនេះផ្ដល់នូវពត៌មានក្បោះក្បាយសំរាប់អ្នកដាំដុះដំណាំត្រប់និងភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយអំពីសត្វល្អិតនិងកណ្ដៀរចង្រៃសំខាន់ៗហើយនិងវិធានការគ្រប់គ្រងរបស់វា។ វិធានការចំរុះគ្រប់គ្រងកត្តាចង្រៃ (IPM) ដែលសាមញ្ញហើយចំណាយតិចដែលបានរៀបរាប់ក្នុងសៀវភៅនេះ ផ្ដោតលើការគ្រប់គ្រងដែលមាននិរន្តរភាពនិងផ្ដល់ប្រសិទ្ធភាពជាទីគាប់ចិត្ត ហើយអាចជួយអ្នកដាំដុះត្រប់អោយកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើថ្នាំកសិកម្ម។មជ្ឈមណ្ឌលដំណាំបន្លែពិភពលោកបានអភិវឌ្ឍនិងធ្វើអោយមានសុពលភាពយ៉ាជោគជ័យ ហើយបង្កើនការផ្សព្វផ្សាយនិងប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រ IPM សំរាប់ការគ្រប់គ្រងដង្កូវចោះត្រួយនិងផ្លែត្រប់ក្នុងតំបន់អាស៊ីពាយ័ព្យពីឆ្នាំ 2000-2005 (Alam et al. 2003; Alam et al. 2006)។